

Partner voor de publieke sector

Georganiseerd overleg Sector Defensie
Algemeen Personeelsbeleid (AP)

CAOP
Postbus 556, 2501 CN Den Haag
Lange Voorhout 13, 2514 EA Den Haag
KVK-nummer 41158878

Contact: Jasmijn ter Har
Telefoon: 06 44 12 43 26
E-mail: j.terhaar@caop.nl
Datum: 13 mei 2026
Bijlage: 1
Ons kenmerk: AP/26.0314
Zaaknummer: G.1.03

Onderwerp

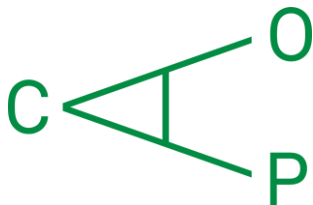
Verslag van de vergadering van de werkgroep Algemeen Personeelsbeleid (AP)
op donderdag 7 mei 2026 van 10.10 tot 12.05 uur in de Sophiezaal bij het CAOP te Den Haag

Aanwezig

Van de zijde van Defensie: M. Suwout, A. Haijer-Kemler, N. van der Elst, A. Zahradnik-Hoelandt
Van de zijde van de centrales: J. Schot, S. Hop (CCOOP), R. van Deelee (ACOP), E. Westermeijer, J. van Hulsen (AC), M. Wouters, J. de Freitas (CMHF)
Van de zijde van het CAOP: J. ter Haar

Agenda

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda
2. Verslag van 7 april 2026 (AP/26.0218)
3. Aanstellingsleeftijden militair personeel (AP/26.0155)
4. Rondvraag en sluiting

Agendapunt 1: Opening, mededeling en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering om 10.10 uur.

Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Agendapunt 2: Verslag van 7 april 2026 (AP/26.0218)

De heer Westermeijer merkt op dat onderaan pagina 20, wanneer hij aan het woord is, staat: 'Artikel 12 AMAR'. Dit moet echter niet Artikel 12 zijn, maar Artikel 5.

De voorzitter zegt dat hij bij de mededelingen is vergeten te noemen dat mevrouw Van der Elst vandaag is aangesloten. Mevrouw Van der Elst stelt zich voor. De voorzitter vraagt of er verder nog bemerkingen zijn op het verslag.

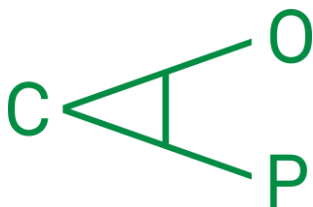
De heer Hop vraagt of partijen vandaag ook de actiepuntenlijst door gaan nemen. De voorzitter zegt dat dit niet zijn plan was, maar als iemand een vraag erover heeft is het uiteraard prima. Spreker wil de lijst echter niet helemaal doorlopen, dat heeft hij ook niet voorbereid.

De heer Hop zegt dat hij een vraag heeft over het actiepunt 'Inzet van partners binnen een gezin wanneer beiden militair zijn'. Partijen zijn nu weer enkele weken verder en spreker vraagt zich af of hierop geacteerd wordt. Hij krijgt verschillende signalen van militairen in het buitenland dat de ene partner wel verlengd wordt en de andere niet en dat tegen beroepsmilitairen wordt gezegd dat ze maar onbetaald verlof moeten nemen of desnoods ontslag indienen. De voorzitter zegt dat hij het actiepunt zeker niet is vergeten. Hij zal er straks even op terugkomen.

De heer Hop vervolgt dat hij ook een vraag heeft over het actiepunt 'IST op orde soldatenfuncties CLAS'. Partijen hebben al vaker moeten constateren dat er dingen bij de CLAS niet bekend zijn of niet worden opgepakt. De vorige keer is aangegeven dat er gevraagd zou worden om een inhoudelijke update. Inmiddels zijn partijen een paar weken verder. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat er is afgesproken dat in de ioREO CLAS op 8 mei hierover gesproken zal worden.

De voorzitter vraagt of er nog bemerkingen zijn op het verslag. De heer Hop zegt dat het bovenaan pagina 8 ging over de discussie over verlof opnemen bij een gesloten luchtruim. Dat eindigt met 'Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze dit begrijpt, als Defensie zover is komt het weer terug bij de centrales.' Spreker mist hier een actiepunt. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat er is afgesproken om hier niet nu een nieuw actiepunt van te maken, maar dat het pas weer op de lijst komt te staan op het moment dat hier afspraken over worden gemaakt die op de AP-tafel landen.

De heer Hop vervolgt dat met betrekking tot de veiligheidsproblematiek bedrijfsrestaurant MKSAV (agendapunt 3 van het verslag) is gezegd dat er met een week of zes een update gegeven zou worden. De voorzitter zegt dat de centrales deze update zullen ontvangen. Met betrekking tot dat agendapunt heeft spreker ook nog een bemerking. Op pagina 8 in het verslag staat: 'In de reactiebrief van Defensie wordt aangegeven dat er voor 2022 geen problemen bekend waren.' De reactiebrief heeft echter niet willen suggereren dat er voor 2022 geen problemen bekend waren, want die waren er wel degelijk, maar op dat moment vormde dat nog geen aanleiding om het restaurant te sluiten.

Met inachtneming van bovenstaande wijzigingen stelt spreker het verslag vast.

Agendapunt 3: Aanstellingsleeftijden militair personeel (AP/26.0155)

De voorzitter zegt dat hij op 30 maart een brief heeft gestuurd. Dat was het vervolg op een eerdere brief, waarin het voorstel wordt gedaan om de aanstellingsleeftijden meer uniform te maken door een soort hoofdregel te hanteren van LOM -12. Partijen hebben hier uitvoerig over gesproken. Ook binnen de organisatie is er intensief gepraat over hoe dit aangepakt moet worden als Defensie zo veel mogelijk ruimte wil geven om zoveel mogelijk mensen aan zich te binden, maar ook over wat het zou betekenen op het moment dat er grotere aantallen relatief oude mensen binnenkomen. Spreker wil aangeven dat Defensie dit zelf ook spannend vindt. Mede om deze redenen leek het spreker passend om hier nog iets meer over na te denken en hier nog een keer over te spreken. Spreker geeft het woord aan mevrouw Haijer-Kemler om toe te lichten in hoeverre zijn zijde van de tafel is opgeschoven in hun denken.

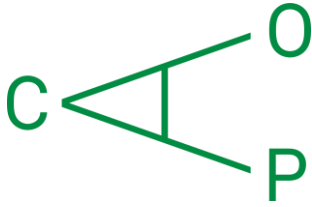
Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat de vorige keer is toegelicht hoe Defensie is gekomen tot dit voorstel en de uitzonderingen die hierin zijn weggezet. De afgelopen weken is er intern ook veelvuldig nagedacht over of er nog dingen anders moeten worden gedaan. Beleidsmatig staan er heel veel dingen, maar spreker hoort vandaag heel graag nog wensen of zorgen van de kant van de centrales. Defensie heeft hier met name met de OPCO's veelvuldig over gesproken. Spreker denkt dat het het allerbelangrijkste is dat op het moment dat deze stap wordt gemaakt, partijen over moeten naar uitvoeringsbepalingen om na te denken hoe dit dan goed vormgegeven moet gaan worden.

De heer Van Hulsen zegt dat de voorzitter in zijn inleiding iets zei dat hem wel integreerde, namelijk 'sparren'. Spreker vraagt zich af of de AP wel het gremium is waarin de voorzitter zou moeten willen sparren. Verder zit hij ook na te denken over wat mevrouw Haijer-Kemler zegt. Lezend de discussie van de vorige keer wordt duidelijk dat de centrales niet geheel onwelwillend zijn om te bewegen, maar spreker wil aan de voorkant helder zijn dat AC geen vrijbrief gaat geven voor opplussen zonder de invulling van de details. Dit moet gelijktijdig klaar zijn, het moet wel duidelijk zijn waar de centrales ja tegen zeggen. Ten slotte wil spreker opmerken dat hij hoopte dat er vandaag op zijn minst iets meer concreets voor zou liggen. De voorzitter zegt dat hij in zijn inleiding niet zei 'sparren', maar dat hij LOM -12 een 'spannend' voorstel vindt in die zin dat hij best wel begrijpt dat dit een behoorlijke verschuiving is. Spreker is bereid om te kijken onder welke randvoorwaarden het minder spannend zou zijn en partijen een besluit kunnen nemen. Het is ook niet zo dat hij vandaag nog een keer alleen maar LOM -12 voorlegt, hij is ook bereid om te kijken waar partijen zich beter bij zouden voelen. Dat is wat hem betreft de doelstelling van vandaag.

De heer Van Deelee zegt dat hij ook had gehoopt dat er vandaag iets meer concreets zou liggen. Partijen hebben de vorige keer zo uitgebreid gesproken dat hij had gedacht dat er wel het begin van een voorstel zou liggen. Ook voor ACOP geldt dat hier echt over te praten valt, maar dan wel in de context van een compleet en totaal voorstel. Als Defensie oudere mensen gaat binnenhalen, heeft dat gewoon consequenties. Partijen moeten bepalen hoe ze hiermee omgaan. Spreker zit dus te wachten op wat nu precies de invulling is van het voorstel. Wat zijn de randvoorwaarden?

De heer Wouters zegt dat hij zich helemaal kan vinden in wat de heer Van Deelee zegt. Hij vraagt zich ook af welke waarborgen er dan zijn. Wat is het complete plan dat hierachter ligt?

De heer Hop zegt dat CCOOP zich ook aansluit bij wat er is gezegd. De vorige keer hebben partijen het hier uitgebreid over gehad en toen heeft de voorzitter aangegeven dat hij het opnieuw zou agenderen aan de hand van de brief, of misschien aan de hand van een nieuw stuk dat die discussie reflecteert. CCOOP had

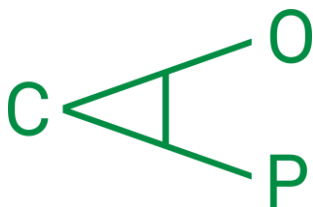
echt gehoopt dat de voorzitter met aanvullende stukken zou komen. Het kan niet zo zijn dat er nu wordt gezegd dat er later dingen worden ingevuld en dat er dan straks wordt gezegd dat de centrales hier niet over gaan. De centrales moeten heel duidelijk weten waar ze aan toe zijn. Er zou veel breder gekeken moeten worden dan alleen maar naar leeftijdsontslag, onder andere naar eerder gemaakte afspraken en naar wet- en regelgeving. Partijen hebben eerder de leeftijden opgehoogd, maar in die discussie is veel meer besproken dan alleen het ophogen van de leeftijden en daar zijn partijen toen in goed overleg uitgekomen. Spreker vindt het niet passend voor dit overleg dat de voorzitter nu met een blanco voorstel komt om de leeftijden nog een keer op te hogen. Gezien de discussies die partijen hier al over gevoerd hebben, verwacht spreker wel dat de voorzitter dan terugkomt met een compleet plan. Spreker vindt het moeilijk voor te stellen dat mensen met LOM -12 bijvoorbeeld de mariniersopleiding mogen doen. Hij hoopt dat de medische voorziening dan goed is ingeregeld, want er vallen nu al fitte jonge mensen uit in dat soort opleidingen. Spreker is ook van mening dat gezien alle gevolgen die met dit voorstel samenhangen, dit eigenlijk niet de in de AP moet worden besproken. Partijen komen hier om besluiten te nemen en gelet op de hele discussie zou dit veel beter in de AV-onderhandelingen passen. Wat voor CCOOP ook een punt van zorg is, is dat Defensie niet voor een kwalitatieve vulling gaat maar voor een kwantitatieve vulling.

De voorzitter zegt dat hij de reacties van de centrales begrijpt. Wat betreft het forum weet spreker niet of het in dit geval handig is om dit dossier aan andere complexe dossiers in de AV-onderhandelingen te koppelen. Hij ziet wel verbanden met andere dossiers, maar er is ook wat voor te zeggen om het probleem juist af te bakenen. Spreker is ook van mening dat er op zich geen reden is om dit dossier in deze werkgroep af te ronden, aangezien het hier ook begonnen is. Hij is het er echter mee eens dat er dan voldoende randvoorwaarden moeten zijn voor de centrales zijn om hiermee te kunnen instemmen. Het gaat spreker nu ook niet zozeer om waar partijen wat afspreken, maar hoe partijen vandaag iets verder kunnen kijken. Hij vraagt aan mevrouw Haijer-Kemler hoe Defensie aankijkt tegen belastbaarheid en keuring met betrekking tot hogere leeftijden.

Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat in iedereen door dezelfde keuring gaat en dus moet voldoen aan de eisen die op dat moment voor het betreffende cluster gelden, ongeacht de leeftijd. De voorzitter vraagt of de verwachting is dat oudere sollicitanten dan door de keuring uit zullen vallen. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit zou kunnen. Met deze maatregel wordt geprobeerd om de wervingsgroep waaruit Defensie kan pitten te vergroten, maar de randvoorwaarde blijft dat iedereen moet voldoen aan de fysieke en mentale eisen die worden gesteld aan militairen.

De heer Wouters merkt op dat de militaire opleiding voor iedereen gelijk is, maar bijvoorbeeld in sporttesten worden verschillende leeftijdscriteria gehanteerd. Spreker vraagt zich af of oudere militairen hier dan wel soepelere eisen zouden krijgen. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit soort testen naar leeftijdscohorten zijn ingedeeld. Iedereen moet één keer aan de eisen van de keuring voldoen en daarna gelden de eisen van dit soort fitheidstesten, die beduidend lager zijn.

De heer De Freitas zegt dat in het stuk wordt uitgelegd dat er uitzonderingen zijn voor die categorieën officieren. Spreker haalt hier alleen niet uit wat de redenen zijn voor deze uitzonderingen. Wat is bijvoorbeeld de reden dat er wordt gezegd dat een officier van een meerjarige opleiding een maximum leeftijd bij aanstelling van 31 jaar mag hebben, maar een officier in algemene zin mag tot veel latere leeftijd aangesteld worden. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit heeft te maken met de duur van de opleiding. Een aantal opleidingen zijn zo lang dat het te kort dag is om op een latere leeftijd nog binnen te komen. De heer De Freitas vraagt welke rendeertijd Defensie dan wil hebben. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat het in ieder geval de dienverplichtingstijd is. Er is nu niet een vaste normering aan gehangen van een bepaald aantal jaar.

De voorzitter vraagt of 5a niet een bepaalde ondergrens geeft. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit klopt, hier staan geen grenzen in leeftijd specifiek maar wel in loopbaanmogelijkheden, ontwikkelmogelijkheden en fysieke belasting. De voorzitter concludeert dat 5a dan wel een soort rendementscriterium bevat waarbij Defensie vindt dat de loopbaan minimaal die omvang moet hebben.

De heer De Freitas zegt dat dit wel helder is, maar het voelt een beetje als een arbitrair gekozen getal. Waarom 31 jaar en niet bijvoorbeeld 35? Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat er voor deze categorieën is gekozen om deze leeftijden niet aan te passen.

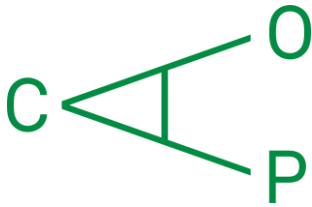
De voorzitter zegt dat de heer Rozendal de vorige keer aangaf dat partijen weliswaar de bijzondere positie van de militair hebben als armslag om op een iets andere manier met die leeftijden om te springen, maar dan moet nog steeds gerechtvaardigd kunnen worden waarom voor bepaalde leeftijden wordt gekozen. Dan moet gekeken worden wat dan wordt gezien als een voldoende omvang voor een resterende loopbaan. Dat vond spreker zelf ook moeilijk. Hij vraagt aan mevrouw Haijer-Kemler welke elementen Defensie hierbij in ieder geval meegewogen heeft. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat het dan dus gaat om de loopbaanmogelijkheden en het rendement dat daaraan hangt, maar ook bijvoorbeeld de kosten van een opleiding. Het voorstel voor LOM -12 en de leeftijdsgrenzen die in het voorstel zijn opgenomen is echt in overleg met de OPCO's tot stand gekomen. Er is uitgebreid over gesproken en er zijn allerlei verschillende elementen bij elkaar gebracht om tot dit voorstel te komen.

De voorzitter zegt dat hij wel begrijpt dat de centrales vinden dat die discussie met de OPCO's iets inzichtelijker en tastbaarder moet worden gemaakt en dat uitgelegd moet worden hoe Defensie voor zich ziet dat dit voorstel op een verantwoorde manier wordt ingevuld.

De heer Westermeijer zegt dat zich hier ook wrekt dat binnen Defensie allerlei functies bij elkaar komen. Er wordt nu een voorstel gedaan voor een vrij uniforme aanpak, maar dat doet eigenlijk geen recht aan wat voor organisatie Defensie is. Het voorstel begint nu met een schets van de problematiek, namelijk dat er militairen tekorten zijn in schaarste categorieën. Spreker kan zich voorstellen dat Defensie hier verruiming wil hebben. De vorige keer hebben partijen hier meer technisch over gesproken en toen kwam spreker met het voorstel om een gedifferentieerd maximum aan te houden. Nu wordt er gekeken naar rangen en OPCO's, maar sprekers voorstel zou zijn om te kijken naar groepen waar schaarste is. In de medische hoek wordt dit ook al gedaan, daar is een hogere leeftijd dan voor de operationele functie. Spreker vraagt zich dus af of niet met zo'n bril naar deze problematiek moet worden gekeken, in plaats van LOM -12 als een beetje lompe manier om deze problematiek aan te pakken.

Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze denkt dat dit is waar de heer Van Hulsen net op aanging toen spreker zei dat er ook nog uitvoeringsbepalingen weggezet moeten worden. Wat de heer Westermeijer nu benoemt, zou voor spreker daarin landen. Als partijen aan de voorkant moeten gaan differentiëren op verschillende vakgebieden of functiegroepen, wordt het een heel uitgebreid verhaal en ook diffuus omdat dit wellicht steeds opnieuw moet worden besproken. Wat spreker betreft zou dus in de uitvoeringsbepalingen de criteria moeten worden weggezet, zodat daarin de draaiknoppen bepaald worden om uiteindelijk invulling te geven aan de leeftijdsgrenzen zoals ze in het voorstel staan. De heer Westermeijer zegt dat hij begrijpt dat als partijen het nu heel precies moeten bepalen, het uitgebreider wordt en onoverzichtelijker, maar er zouden nu al een aantal van die ranggroepen gedefinieerd kunnen worden waarbij LOM -12 überhaupt geen reële optie is in de huidige context.

De heer Van Hulsen zegt dat partijen deze problematiek op twee manieren kunnen aanvliegen. Ze kunnen op bepaalde plekken een maximum neerzetten en dat daaronder wordt gedifferentieerd. Spreker ziet dat er dan heel veel kritiek is, juist omdat die grens er dan is. Een andere manier is om niet die grens aan te

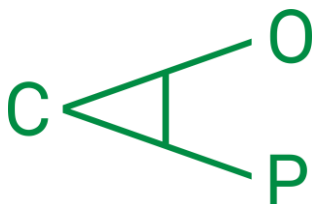
houden, maar om te kijken naar de groepen die Defensie wil binnenhalen en daarvoor een leeftijdsgrens te bepalen. Spreker is zelf ook kritisch over de eerste manier, want het klinkt in eerste instantie best goed maar dan vraagt hij zich af in hoeverre hij erin kan geloven dat hetgeen dat partijen nu neerzetten met die grens voor een toekomst houdbaar is en dat die grens niet steeds verder begint te vervagen. Spreker snapt wat er is gezegd over de keuring, al heeft hij nog steeds het gevoel dat er ten opzichte van het verleden al een stap terug is gezet, of dat het in ieder geval is veranderd, en die ontwikkeling ziet hij in de toekomst verder doorgaan vanuit het doel om die aantallen te halen. Als het stabiel werd gehouden en alleen de groep waaruit geput kan worden zou worden vergroot, ziet spreker het probleem niet eens echt. De angst zit echter in het feit dat er twee dingen gebeuren: de groep wordt vergroot en er wordt gemorreld aan de criteria.

De voorzitter vraagt zich af of er wel wordt gemorreld aan de criteria. De groep wordt inderdaad vergoot, maar er is net gezegd dat er niks verandert aan de criteria voor de keuring. Dan is het nog maar de vraag of Defensie met die benadering heel veel verder komt, Het is aan de voorkant breder gemaakt, maar hoe waarschijnlijk is het dat iemand van 48 nog die mariniersopleiding inkomt? De centrales vragen waar de randvoorwaarden zijn en er zijn nu dingen genoemd die juist niet aangepast worden. Spreker vraagt aan mevrouw Haijer-Kemler of er randvoorwaarden zijn die Defensie wel degelijk wil aanpassen. Hij heeft namelijk het gevoel dat er juist is gekeken naar wat er bereikt kan worden juist zonder dingen aan te passen. Spreker vindt het te makkelijk om hier te schermen met een soort ouderenbeleid dat nog gaat komen. Voor eigenlijk alle sectoren geldt dat het meest effectieve ouderenbeleid wordt gemaakt door de directe chef op het daadwerkelijke takenpakket door een aantal mitigerende maatregelen te treffen.

De heer Van Deelee vraagt of er echt veel vragen zijn van mensen van 48 die marinier willen worden en dit niet mogen, of dat dit het wensdenken bij de OPCO's is. Spreker vraagt zich ook af waarom er zo op die loopbaanmogelijkheden wordt gehamerd. Wat beoogt Defensie hiermee en wat wordt er mensen geboden aan mogelijkheden, ook financieel gezien? Dat zijn elementen die nader ingevuld moeten worden. Die randvoorwaarden zijn nodig voor de centrales om die stap te maken. De brief is een begin, maar hoe wordt het verder ingevuld?

De voorzitter zegt dat partijen het financiële component al hebben geslecht met elkaar door met de vaste aanstelling van manschappen en korporaals te zeggen dat ze op enig moment minimaal dat salaris van een onderofficier hebben. Spreker vraagt of de heer Van Deelee hierop doelt. De heer Van Deelee zegt dat hij hierop doelde, maar de vraag is dan hoe dit dan doorloopt. Als er mensen op late leeftijd binnenkomen zouden ze aangesteld moeten worden met heel veel treden extra om ze toch naar het einde van de tabel te laten brengen. Dat soort elementen moeten ook ingevuld worden.

De heer Hop zegt dat, los van dat partijen het destijds financieel hebben opgelost, de allerbelangrijkste afspraak toen was dat mensen gedurende de looptijd zouden worden voorbereid op een functie op het niveau van onderofficier of officier. Dat zijn de specialisten van de toekomst. De technisch specialisten van 48 jaar komen niet uit de burgermaatschappij, zeker gezien de Defensiesystemen waarmee wordt gewerkt. Daar zijn langdurige opleidingen voor. Als mensen dan 12 jaar voor LOM worden aangenomen zitten ze al snel twee jaar in opleiding. Dan zijn er ook nog uitzetleeftijden. Spreker zit vooral met de bestandsmatige opbouw. Hij bedoelt dan niet of er genoeg soldaten of korporaals zijn, maar als er op een gegeven moment een bestand is met een leeftijdsvariatie die loopt van 18 jaar tot dik in de 50, dan doet dit iets met de cohesie in de groep en met de manier waarop die wordt aangestuurd. Het is nu al geregeld te zien dat mensen die willen doorstromen, niet mogen doorstromen vanwege bestandsmatige opbouw omdat ze harder nodig zijn op een andere functie binnen de organisatie, en dan zouden nu op dat soort functies mensen van buiten met een veel hogere leeftijd worden aangenomen. Spreker verwacht dat er misschien

wel meer mensen zijn die zullen instromen, maar dat er nog veel meer mensen zullen zijn, met meer ervaring, die dan zullen uitstromen.

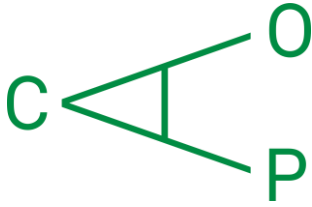
De voorzitter zegt dat hij zich niet kan voorstellen dat CZSK deze afwegingen niet heeft gemaakt. Spreker geeft het woord aan mevrouw Haijer-Kemler om hier iets over te zeggen. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat hier uiteraard over is gesproken. De opvattingen liggen uiteen, sommigen vinden het prima en denken dat een heel divers team juist meerwaarde kan hebben en anderen vinden dat hier wel goed over moet worden nagedacht. Die discussie is dus absoluut gevoerd, maar over het algemeen staat men hier niet onwelwillend tegenover. De voorzitter zegt dat hij zich goed kan voorstellen dat de conclusie van deze discussies ook is geweest dat er zowel plussen als minnen zijn, maar dat er in ieder geval wel iets moet gebeuren. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit inderdaad vaak de uitkomst is. Er wordt al een tijd geprobeerd om het gesloten personeelssysteem verder te openen. Het valt haar ook op dat er wordt gedaan alsof het heel erg zou zijn als de leeftijden uiteenlopen binnen een team, maar daar staat ze zelf genuanceerder in. De voorzitter zegt dat, met alle alternatieven mogelijkheden die er tegenwoordig qua instroom, het personeelssysteem naar zijn mening ook niet meer gesloten genoemd kan worden.

De heer Hop merkt op dat CZSK deze discussie in het verleden ook heeft gevoerd en dat er nu wordt gezegd dat die discussie weer helemaal open is en dat CZSK geen problemen heeft met die verschillende leeftijden. In het verleden heeft CZSK echter aangegeven dat dit niet werkt binnen bepaalde groepen omdat dit iets doet met de cohesie binnen de groep en hoe sterk het team is. Daar wordt nu heel makkelijk overheen gestapt. De voorzitter vraagt of de heer Hop vindt dat Defensie dit niet zou moeten doen. De heer Hop zegt dat hij probeert aan te geven dat er bij de bestandsmatige opbouw niet alleen gekeken moet worden naar of er genoeg mensen in een bepaalde rang zitten, maar ook naar het cohort. Zeker bij uitvoerende functies is dat belangrijk. Spreker denkt dat de afspraken die partijen gemaakt hebben over vaste aanstellingen en loopbaanpaden onder druk komen te staan als met dit soort aanstellingsleeftijden mensen worden aangenomen.

De voorzitter zegt dat hij de nadelen en knelpunten wel ziet, de vraag is alleen of partijen dan moeten beslissen om dit pad überhaupt niet in te slaan. Spreker is op zoek naar wat er gedaan kan worden om die nadelen te verzachten. Die keuring gaat al een enorme filter zijn, het gros van de mensen gaat dat gewoon niet halen. Mevrouw Zahradnik-Hoelandt merkt op dat hierdoor ook juist een aantal mensen worden binnengehaald die Defensie nu mist, die kennis en ervaring hebben die de organisatie echt nodig heeft en die jongere mensen niet hebben.

De heer Van Hulsen zegt dat hij dit gelooft, maar dat vertaalt zich volgens spreker in een ander instroomniveau. Hij vindt dit een heel ingewikkeld vraagstuk. Partijen moeten ook rekenschap geven van wat er gebeurt bij de zittende populatie. Het is wel een feit dat jongeren en ouderen in verschillende werelden zitten en daardoor elkaar moeilijker kunnen vinden. Als er relatief oude mensen in de populatie komen, moet er wel heel goed opgelet worden dat zij volwaardig mee mogen doen. Spreker is ervan overtuigd dat er vanuit de groep een zekere druk gaat ontstaan.

De heer Van Deelee zegt dat het nu wellicht lijken alsof de centrales dit niet willen. Spreker staat er echter wel echt open voor, alleen hij mist de randvoorwaarden en de afweging. Het is nu een hele generieke maatregel. Het gaat over de instroom van beroepsmilitairen. Die keuring komen oudere mensen misschien wel door, dat is één piekmoment, maar het gaat over de belasting daarna en wat de organisatie hiermee wil bereiken. Is dat die kwantiteit? Zijn dat bepaalde kwaliteiten? Wat zijn de waarborgen voor zowel nieuw als zittend personeel en hoe wordt hiermee omgegaan? Het is meer dan alleen LOM -12. Spreker snapt dat partijen niet alles van tevoren dicht kunnen zetten, maar wat is nu de minimale set aan kaders? Hij snapt wel de basiswens van Defensie, want het arbeidspotentieel in Nederland wordt grijs, maar de vraag is dan

hoe hier met voldoende waarborgen mee om kan worden gegaan. Mevrouw Haijer-Kemler vraagt wat voor de heer Van Deelee een goede waarborgen zouden zijn. De heer Van Deelee zegt dat hij dan denkt aan loopbaanafspraken en dat er verder wordt gekeken dan alleen de keuring. Mevrouw Haijer-Kemler vraagt wat ze zich moet voorstellen bij loopbaanafspraken en hoe dit zich verhoudt tot het zittende bestand. De heer Van Deelee zegt dat dit juist de moeilijkheid is van het geheel. De vraag is of partijen bij initiële instroom LOM -12 moeten hebben. Daar hebben de centrales de vorige keer al wat van gevonden en nu ligt dezelfde brief weer voor.

De voorzitter zegt dat het hem wel duidelijk is dat het voor de centrales niet alleen over de leeftijden gaat, maar ook over de aspecten die ze vandaag hebben benoemd. Het is alleen heel moeilijk om die aspecten handen en voeten te geven. Als de heer Van Deelee vraagt wat de bedoeling precies is, dan gaat dat om het feit dat Defensie binnen het bestaande systeem heel veel mensen mist, enkel en omwille van die leeftijd. De heer Van Deelee vraagt wat dan de analyse is die hieraan ten grondslag ligt. Over wat voor soort mensen heeft Defensie het hier? Een servicemonteur die iets wil doen voor het vaderland? Een 40-jarige die Kamp van Koningsbrugge heeft gekeken?

De heer Van Hulsen zegt dat hij nog wel wil opmerken dat hij wel de creativiteit om ook vrouwen binnen te halen mist. Het aantal vrouwen bij Defensie is al jarenlang stabiel op een heel laag niveau. Als Defensie creatief wil zijn en op zoek is naar potentieel, moet er ook eens op die categorie worden gefocust.

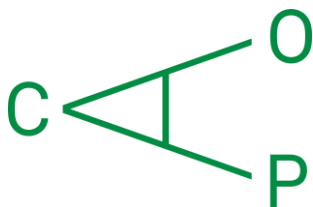
De voorzitter stelt voor om kort te pauzeren.

Pauze

De voorzitter heropent de vergadering en zegt dat partijen de pauze op een nuttige manier hebben gebruikt om te kijken waar ze precies staan. Defensie stelt een op zich vrij verstrekkende maatregel voor en de centrales stellen daartegenover dat duidelijk moet zijn welke randvoorwaarden er zijn. Spreker heeft duidelijk gemaakt dat hij van mening is dat hij met het binnenhalen van oudere mensen niet voor ogen heeft om hier speciale categorieën voor te gaan stichten met eigen keuringseisen en loopbaanafspraken. Hij kan zich echter wel voorstellen dat de centrales vinden dat als de voorzitter dit niet van plan is, dat het dan wel op gespannen voet staat met het generieke voorstel voor LOM -12. Partijen hebben hier eerder over gesproken, toen heeft spreker ook een schema aangeleverd dat veel meer toegespitst was op de individuele categorieën, alleen toen was de conclusie dat al die onderlinge verschillen ook voor problemen zouden zorgen in de uitleg. Spreker heeft dit toen mee teruggenomen en de organisatie gevraagd of hier meer een lijn in gebracht kan worden. Wanneer er iets generieks wordt afgesproken, is het altijd zo dat het voor een grote groep passend is en voor een kleine groep minder passend. Spreker neemt het op zich om nog even na te denken of er niet toch een tussenweg te bewandelen is tussen zijn eerste en laatste voorstel en die vooral recht doet aan de problematiek die de centrales signaleren waar het gaat om manschappen en korporaals. Hij zal ook nog even kijken naar de specifieke rol van officieren en wat voor een weerslag dit alles vervolgens heeft op het definitieve voorstel. Spreker is erop gebrand om hieruit te komen, daarom wil hij opnieuw een poging doen. Dit lijkt hem voor dit moment het beste om in ieder geval de voortgang erin te houden.

pm

De heer Van Hulsen zegt dat partijen vanochtend wellicht wat negatief zijn begonnen, niet omdat de centrales niet willen bewegen maar omdat ze willen weten wat de onderbouwing van het voorstel is. Spreker hoort de voorzitter nu zeggen dat partijen een constructief gesprek hebben gehad en dat er een aantal argumenten over tafel zijn gegaan waarvan moet worden gekeken of hier iets mee kan worden gedaan. Spreker proeft ook dat de voorzitter aangeeft dat die ene generieke grens iets naar beneden toe zou kunnen worden bijgesteld. Hij zou dan ook de tijd en ruimte voor willen geven om hierover na te

denken. Dit geeft spreker zelf ook ruimte om na te denken over de vraag hoe hij dit zelf zou willen zien en of hij wel of niet een differentiatie zou willen aanbrengen in bijvoorbeeld rangen. Op het moment dat de generieke grens van LOM -12 zou worden losgelaten, zijn er allerlei andere varianten waarover na kan worden gedacht.

De heer Van Deelee zegt dat ACOP hier op zich positief instaat en het aangepaste voorstel graag tegemoet ziet. Spreker ziet echt wel in dat dit iets is waarop in deze tijd bewogen moet worden, maar dit moet wel met zorgvuldigheid gebeuren.

De heer Hop zegt dat hij even terug wil naar het vorige verslag. Daarin zei de voorzitter dat hij dit onderwerp opnieuw zou agenderen aan de hand van de brief, of misschien nog een extra stuk dat de discussie van die dag reflecteert. Als de voorzitter nu met een nieuw voorstel zou komen, waarover CCOOP overigens altijd bereid is om te praten, hoopt spreker wel dat hij ook met een stuk komt waar niet alleen de discussie van de vorige keer in gereflecteerd wordt maar ook de discussie die partijen vandaag hebben gevoerd. Er zijn vandaag hele belangrijke elementen en onderdelen voorbijgekomen waarvan spreker benieuwd is wat de zienswijze van de voorzitter hierop is. De voorzitter vraagt of de heer Hop dan de elementen kan noemen die in ieder geval terug moeten komen. De heer Hop zegt dat in ieder geval terug moet komen wat Defensie gaat doen met de eventuele inzetleeftijden, hoe de leeftijden passen in de bestandmatige opbouw en ook het kostenplaatje. Hoe dichter op LOM Defensie mensen aan gaat nemen, hoe groter de kans is dat ze LOM gaan halen en hoe groter de kans is dat de kosten hiervan uit de hand gaan lopen. Er zijn ook nog allerlei andere bijkomende zaken, onder andere in welke rangen en onder welke operationele omstandigheden Defensie mensen op bepaalde leeftijden en met een bepaalde geschiedenis denkt in te kunnen passen.

De voorzitter zegt dat hij niet met al deze punten rekening kan houden. De heer Hop zegt dat hij dit snapt, maar hij probeert aan te geven dat hij hoopt dat de voorzitter met meer terugkomt dan alleen weer hetzelfde voorstel. De voorzitter zegt dat hij dit snapt, maar hij kan onmogelijk een analyse los gaan laten op wat het betekent als mensen vanuit andere sectoren binnenkomen en hoe hun geschiedenis hier een rol in speelt. Hij heeft daar geen zicht op en hij heeft ook helemaal niet de ambitie om zich hier beleidsmatig druk om te maken. Iedereen die binnenkomt heeft een rugzak en net als andere sectoren moet Defensie hiermee om kunnen springen. Spreker vindt het wel een reële vraag wat dit doet met de operationele inzetbaarheid en in hoeverre culturele aspecten een rol spelen als teams meer divers worden. De vraag 'wat doet dit met de bestandsopbouw' is echter een te abstracte vraag, spreker weet niet wat hij daarover zou moeten zeggen. Het is een feit dat de beroepsbevolking steeds ouder wordt en Defensie moet groeien. Defensie moet zich dus openstellen voor mensen die ouder zijn, maar zal dit moeten doen in het licht van de taak die centraal staat.

De heer Hop zegt dat hij alleen vroeg of de voorzitter in zijn volgende brief zou kunnen reflecteren op de discussie van vandaag. Als de voorzitter niet op alle punten terugkomt is dat prima, spreker hoopt alleen niet dat de organisatie heel snel heel oud wordt omdat alle jongeren door allerlei vreemde maatregelen besluiten te vertrekken. Hij hoopt dat de voorzitter komt met een goed onderbouwd stuk, inclusief een reflectie, en dat Defensie er dan niet binnen een paar maanden weer op terugkomt. De voorzitter zegt dat het duidelijk is. Wat betreft het komen met een nieuw voorstel zegt spreker dat hij de vorige keer dat partijen afspraken maakten over de leeftijden, wilde duidelijk maken dat dat niet het eindpunt was. Hij heeft toen duidelijk gezegd dat hij deze eerste stap omarmt, maar dat hij nog wel met een verdergaande stap zou gaan komen omdat er meer nodig is. Spreker sluit het agendapunt.

Agendapunt 4: Rondvraag en sluiting

Er zijn geen punten voor de rondvraag. De voorzitter sluit de vergadering om 12.05 uur.